

el Coll de Gües, que porta cap a Araós; per allí s'escola el Migjorn, que ells anomenen «vent del tufello» (BDC xxiii, 231; 1934, Ll. i, 68). Quasi com *Tovella* supra (E.T.C. i, 150; *EntreDL* ii, 59).

Toulo, V. *Tollos* *Tous*, V. *Tàrbena* *Tova*, *Tovanc*, *Tovar*, *Toveda*, *Tovell*, *Tovella*, *Toves*, V. *Tou* *Trabalon*, V. T. (misc. ar.) *Tràbet*, V. *Trau* *Trabil*, V. *Taravil* *Trabosc*, V. *Tresponts*

TRABUC, Forn de ~

Terme d'Otos (xxxii, 140.6), deu ser mot mossàrab, amb el valor i sentit de l'oc. ant.: *trabuc* o *trebuc*, una espècie de calces o polaines altes; així en els trobadors; i encara Roergue *trâbuc* «bas sans pied». D'on el derivat cat. ant. *trabugueres*, id., *DECat* viii, 859b42, a6 ss., mot germànic heretat dels gots; got. *tbiubruks*, d'on *TUBRÛCUS* en Sant Isidor. No és estrany que l'heretés el mossàrab valencià, on s'aplicaria al canó de sortida de la boca d'un forn, perquè també havia passat a l'ar. algerià *turbúq*; i el menorquí *tiroga*; cf. mall. *trobiguera* 'llicacama'.

TRAC

Onomatopeia aplicada a diversos llocs relatius a enginys d'aigua, o a paranys de caça. La Sènia de *Tracques*, a Bètera (imitant el tric-trac de l'aigua, en els canos o les pales del molí) (xxx, 2.3).

Mas de *trakêla*, a la Vall d'Alba (xxviii, 167.17, '42 x '11).

Roc de *Traget*, te. Òpol, a la r. de Salses: hi van a caçar coloms (xxv, 183, 119, 185.1).

També amb altres vocalismes: Cal *Treca* a Canavelles (xxiii, 156.3). Caseta de *Tricos*, te. Torrent (xxx, 137.1). Els *Triquitracos*, te. Morvedre: uns turonets, que fan alts i baixos (xx, 22.23).

Traella, V. T. (misc. moss.)

TRAGÓ i parònims

Diverses localitats de les nostres comarques occidentals.

I. TRAGÓ de *Noguera*, poble amb municipi a l'esq. de la N. Ribagorçana, una trentena de k. al ONO. de Balaguer, i 45 al N. de Lleida; avui inundat el caseriu de la població per la Tolla de Santa Anna.

PRON.: *tragó*, a Alger i Albesa, Alfarràs i Torrelameu, Casac. 1920; *tregó* a Mont-rebei, 1957 (xii, 119.6); gentil.: *tragoneros*, oït Casac. Enq. meva de 1957 (xvii, 192.6).

MENCIONS ANT. 1063: *Drogon*, en afrontació d'Estopanyà: «Or. flumine de *Nogera*; --- Mer. in castro *Drogon* et de *Caboregs*; Occid. --- *Mamagastre* e --- castrum de *Drogon* ---» (*Li. Fe. Ma.* i, 55. 60

12 i 19; CCandi, *Mi. Hi. Ca.* ii, 19, 21); 1094: *Drogon* citat junt amb Algerri (lleg. a l'arx. de Sols.); 1162: *Trogoné*, en una butlla papal (Kehr, *Papsturk.*, p. 377); 1179, en una altra: «ecclesias de *Trasgon*» (Kehr, p. 48); 1279 i 1280: *Drago* (*Rationes Dec. Hisp.*, 184, 209); 1359: «Loch de *Trago*» (*CoDoACA* xii, 78).

II. TRAGÓ de *Peramola* o de *Segre*. Llogaret agre. al mun. de Peramola, alt, a la dr. del Segre, de cara a Oliana, uns 70 k. a l'ENE. de I. PRON.: *trágó*, a Cardona, Casac. 1920. Crec haver-ho anotat també en les enqs. de Gavarra i Peramola (1957); a la de Cabó (1957) em deien que aquest nom II havia estat antigament més al Nord, a l'indret dit «Aubaga de *Tragó*» (xvii, 7): no em vagà de verificar la versemblança d'aquesta declaració, o seria un homònim?: la gran vall de Cabó és una vintena de k. més al Nord.

MENCIONS ANT. 1035 (inconfusible amb I, puix que es tracta del comtat d'Urgell): «in comitatu *Orgilensis*, in apendicio de Sti. Petri, in villa q. dic. *Trogone*» (doc. d'Organyà, p. p. MiretS., *BABL* viii, 403); 1286, citat també en un document d'aquesta dada per CCandi (*Mi. Hi. Ca.* ii, 335).

III. Lloc antic, a Ribagorça, a l'esq. de la N. Ribagorçana, dins l'antiga vall d'Orrit. Manca en els nomenclàtors i en Madoz, però el mapa al 200.000 el posa en el te. d'Esplugua de Serra, que ja és a la r. del Pallars, d'acord amb SerranoS., i amb Abadal, que identifica el Torrent de *Torogó* amb el «Torrent del Solà» dins aquest terme (*P. i R.*, 24* i 31*), i l'anomena *Sant Climent de Torogó* (p. 236). MENC. ANT. 838: «est ipsa villa infra valle *Urritense*, castello q. d. *Torocone*, juxta serra q. d. Rocas: vindo eam vobis ipsa villa jam dicta *Torocone* ---» (Abadal, *P. i R.*, n.º 15); 846: «territorio *Orritense*, in villa q. d. *Torichone*» (Abadal, *P. i R.*, p. 300), però en el n.º 36, mateixa data, imprimeix *Torocone* [quin dels dos és err.?, potser tip.?.]; 858: *Torocone* (ib., n.º 54); 863: *Torocone* (ibid., n.º 57); 886: «--- nostras terras in *Torocone*» (ib., p. 328); 887?: «--- in --- castro *Orriti*, in loco q. dic. *Torocone*» (ib., p. 329).

S. X: «una vinea in domum Sti. Clementis ubi dic. *Torocone* --- et est ipsa vinea in apend. *Teruco*, in lo. ubi dic. *Uilba* --- in *Torocone* ---» (SerranoS., *NHRBga.*, p. 387), data el primer tros de la cita de 983, i el 2n. indatat. Potser de c. 980. Abadal ho data de 974 (n.º 225) o de 984 (pp. 266 i 425), identificant els dos llocs *Torocone* i *Teruco*.

Riu, en la seva tesi sobre els nostres monestirs pirinencs, explica que «St. Climent de *Tragó* [sic] fou un monestir Benet i del Cistell, en el S. x i dins la diòcesi de Lleida, ceHa d'Alaó; com que diu «de *Noguera*» es podria entendre (I), però essent St. Climent, i ceHa d'Alaó (que és a uns 7 k. del III i dessota), es veu que és el III, car Abadal també dóna a aquest el nom de St. Climent, i aquest consta explícitament en el document de 974-983 (les advocacions de I i II no són a St. Climent sinó respectivament a St. Jordi i a Sta. Llúcia). Però amb raó Riu l'anomena *Tragó*, puix que tot són formes evolucionades d'un mateix ètimon.